



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus**

**Antonelli, Giovanni Carlo**

**Velitris, 1650**

§. VII. An Clerici ciuilibus legibus, aut statutis Laicorum suiiciantur.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11401**

non expirant morte Episcopi concedentis, aut eius Vicarij, si ad id habeat speciale mandatum. *Nau. consis. de Rescript. Dian. par. 8. tract. 3. ref. 99. Megal. in ver. Capitulum Sede vacante. nu. 15. & alij apud Vulp. in Prax. Iudic. cap. 17. nu. 13. vbi num. 14. addit, quod etiãsi Vicarius Episcopi non habeat speciale mandatum, si tamen eius Antecessores talem habuerint facultatem, posset illas concedere inductus iusta credulitate, & ad id citat Mandos. in Reg. Cancell. 24. cap. 3. de malè promotis quest. 6. nu. 15. itã etiam dimissorie concessã à Capitulo Sede vacante elapso anno non expirant per aduentum noui Episcopi, nisi reuocentur. *Quarant. in ver. Capitulum Sede vacante quest. 10. vers. secundo dubitatur late Barbos. de offic. & pot. Episc. par. 2. all. 7. num. 24. Dian. d. par. 8. tract. 3. ref. 99.**

## § VII.

An Clerici civilibus legibus, aut statutis Laicorum subijciantur.

80 **I**N hac questione distinguendũ est, aut. n. lex civilis, siue statutum disponit specificè circa personas, & res ecclesiasticas, & tunc Clericos nullo modo ligat, etiãsi lex sit Ecclesiã fauorabilis. *Ecclesia S. Mariae, vbi Doctores omnes de Constit. Vnde totus titulus C. de Sacros. Eccles. & de Episc. & Cleric. vbi expressè de Ecclesijs clericis, & eorum bonis disponitur, est nullus ex notorio defectu*

potestatis iux. com. DD. opinio- nem, vt d. Clar. in §. *Emphytheusis* vers. nec dicatur Abb. & omnes in d. cap. Ecclesia S. Mariae Vulp. in Prax. Iudic. cap. 43. num. 33. secus esset, quando lex civilis fundata esset super naturali ratione, quia tunc seruari debet non ratione legis, sed ratione iustitiã naturalis Sylu. in ver. lex num. 15. aut quando est priuilegiatiua, quia concedere priuilegium non est signum superioritatis, cum etiam non subdito dari, & concedi possit Syluester loco citato Laym. vt supra numer. 2. & alij communiter.

82 Aut verò lex generaliter disponit non faciendo mentionem de Clericis, & tunc ex vi directiua, non coactiua ligat clericos, dummodò respiciat bonum commune, & sacris canonibus non repugnet cap. lic. quoniam & c. de capitulis dist. 10. cap. 1. de Nou. op. nunt. Canoniste in d. c. Ecclesia S. Mariae Nau. cap. 23. numer. 88 Bonacin. in d. tract. de legib. disp. 1. q. 1. pun. 6. num. 29. Vulp. d. cap. 43. num. 33. & est communis opinio, vt d. Dian. par. 1. tract. 2. ref. 8. quod intellige, dummodò sit fauorabilis, secus si esset præiudicialis Sylu. in ver. lex num. 15. vbi etiam aduertit, quod quando lex generaliter disponens potest se habere ad commodum, & incommodum, non dicitur præiudicialis, vnde si statutum disponat, quod Primogenitus succedat, secundogenitus, licet sit Clericus, non succedet: similiter in statuto, quo masculi excludunt mulieres, non succ.



faccedet mulier, licet sit effecta  
 85 religiosa; & ratio est, quia leges  
 generaliter promulgatae, & qua  
 lacris canonibus non contradi-  
 cunt, videntur approbatae ab ec-  
 clesia cap. 1. de Nou. oper. nunt. vbi  
 Papa determinat secundum deter-  
 minationem iuris civilis Clar. in  
 §. emphyteusis q. 28. vers. Nec di-  
 catur Vulp. in prax. ut supra d. cap.  
 43. num. 33. vbi dicit, quod etiam  
 in clericis habent locum leges, in  
 quibus agitur de Contractibus, de  
 Tutela, de Successionibus, de hæ-  
 reditate, & alijs, vbi de Clericis  
 nulla fit mentio, ut tenet etiam  
 Sylu. in ver. lex. num. 15.

86 Hinc Doctores inferunt, quod  
 Clerici expendentes pecuniam  
 ultra taxam, seu valorem à Prin-  
 cipe præscriptum, aut vendentes  
 triticum maiori pretio, quam sit  
 à Principe constitutum peccarent  
 contra iustitiam, & ideo teneren-  
 tur ad restitutionem, quia iure  
 naturæ tenentur vendere iusto  
 pretio, iustum autem pretium  
 est, quod ab habente potestatem  
 constituitur Nau. cap. 23. nu. 88.  
 Bonacini loco cit. num. 31. Vulp. d.  
 cap. 43. nu. 32. quamuis puniri non  
 possint à Principe laico, cuius  
 edictum, vel legem violant, sed tan-  
 tum à Iudice ecclesiastico & non  
 minus cap. aduersus de Immunit.  
 Eccles. glos. in cap. generaliter, in  
 ver. necessitatis 16. q. 1. Genuens. d.  
 cap. 74. nu. 3. Layman. loco cit. nu. 4.

87 Iudex verò ecclesiasticus non  
 tenetur punire clericos pœnis à  
 lege civili, vel edicto Principis  
 impositis, quia naturalis ratio, ex  
 qua clerici ad seruandas huius-

modi leges adstringuntur, non  
 magis vnam, quam alteram pœ-  
 nam transgressionis infligit Bonac.  
 de legib. disp. 10. q. 2. §. 1. num. 28.  
 Genuens. io. o. cit. Dian. d. ref. 8. &  
 alij communiter.

88 Verum in tali casu non lex ci-  
 uilis, sed tantum ratio naturalis  
 clericos ligat, ut d. Genuens. lo-  
 co cit. num. 2. Barbos. in d. cap. Ec-  
 clesia S. Mariae num. 4. de Constit.  
 Lezan. in Sum. qq. reg. 10. 1. cap. 11.  
 num. 16. & ideo Clerici non pos-  
 sunt excedere mensuram iustæ à  
 sæculari Principe taxatam, non  
 quia ita statuit Princeps, sed quia  
 pretium iustam est, & rationabi-  
 le, ut d. Sylu. in ver. lex. num. 15. cõ-  
 munis enim, & indubitata con-  
 clusio est, non posse clericos vllis  
 sæcularibus legibus subijci, nisi  
 ab ecclesia sint approbatae cap. be-  
 nẽ quidem dist. 96. cap. Ecclesia Sã-  
 cta Mariae, vbi id notant omnes  
 de Constit. etiam si adit commu-  
 nis necessitas, & vtilitas d. cap. nõ  
 minus & cap. aduersus de Immunit.  
 Eccles. quamuis multum expedi-  
 ret, ut iusta rerum pretia à Rep.  
 seu Principe præscripta Episcopi  
 edictis suis à Clericis etiam seruã-  
 da proponerent, ut d. Nau. d. cap.  
 23. num. 88. Genuens. ut sup. n. 2.  
 & 3.

89 Ex dictis inferitur, quod ec-  
 clesia, seu Clericus hæres institut-  
 us, etiãsi nõ conficiat inuentariũ,  
 non tenetur ultra vires hære-  
 ditarias iuxta text. in l. si te bonis, &  
 l. fin. §. cum igitur C. de Iur. delib.  
 quia cum huiusmodi leges sint  
 præiudiciales Clericis, non cen-  
 setur à iure canonico approbatae

Duar.



- Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. q. 17. num. 8. Mart. de Iurisd. par. 4. cent. 1. cas. 75. num. 5. & alij quos refert, & sequitur Diana par. 1. tr. 2. ref. 71. & ita etiam tenet Sylu. in ver. lex num. 15.*
- 90 Addit Bald. in cap. fin. de fid. Instrum. & alij, quos refert, & sequitur Vulp. in Prax. iudic. cap. 43. quod citatio, & acta coram Iudice seculari facta contra interesse prætendentes in confectio- ne inuentarij non afficiunt clericos creditores.
- 91 Infertur secundò, Clericos eadem ratione passiuè non ligari in re congrui seu retractus, ut decisum refert Ricc. in collect. decis. par. 1. collect. 171. neque statuto de causis compromittendis inter affines, vel alijs statutis laicorum, sed actiuè tantum ita vt possint clerici vt iure congrui, vel alio statuto fauorabili contra laicos, non autè laici contra Clericos Bald. conf. 3. lib. 1. Surd. conf. 2. n. 14. lib. 1 Franc. dec. 285. Car. de Grass. de effect. Cler. eff. 2. num. 414. & alij, quos refert & sequitur Dian. p. 3. tr. 1. ref. 43.
- 92 Infertur tertio, Clericos non comprehendi sub statuto Laicali prohibente extractionem frumèti, vini, & similibus extra territorium, etiamsi id fiat ob bonum commune, vt inde abundantia in ciuitate conseruetur Sylu. in ver. lex num. 15. Grammat. decis. 100. num. 15. Dian. par. 1. tract. 2. ref. 69. vbi citat. Mart. de Iurisd. par. 4. cas. 83. nu. 1. Io. de Amic. conf. 18. num. 17. Roland. lib. 4. conf. 61. num. 22. & alios.
- 93 Quæres, an leges, quæ non sunt pœnales, sed certam formam in contractibus præscribunt, comprehendant Clericos? affirmatiuè respondent communiter Doctores: id tamen prouenit ex generali iuris canonici consensu, & approbatione, & ideo actus finali solemnitate factus est inualidus potius ex iurisdictione ecclesiastica, quam ciuili Layman. loco cit. num. 4. Bonacin. d. tract. de legib. disp. 1. q. 1. pun. 6. n. 33. Lezan. in Summ. qq. reg. to. 1. cap. 11. n. 17. quod tamen non habet locum, vbi ius canonicum aliam formam præscribit, tunc enim præualet dispositio iuris canonici, vt dicunt citati DD. vnde in testamento ad pias causas sufficit numerus duorum, vel trium testium iuxta cap. cum esses de testam.

## S V M M A R I V M.

- 1 Vicinus cogitur ad vendendas res proprias fauore Ecclesie, vel monasterij, illiusque ampliatione.
- 2 Idem priuilegiu competit pro scholis fabricandis, seminario puerorum, ac pro construenda domo Parochi.
- 3 Iudex non debet permittere, vt vicinus magnu patiatur detrimentum.
- 4 Vicinus non est cogendus si monasterium facile possit ex alio litere ampliari.
- 5 Vicinus cogitur ad locandam domum fauore monasterij.
- 6 Si Ecclesia edificetur in solo alieno cogitur similiter Dominus ad vendendum iusto pretio.